

УДК 37.011.31-044.9+37.013.3-044.3:004.9
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-2-47>

Олеся СТОЙКА,
orcid.org/0000-0002-7695-6100
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Ужгородського національного університету
(Ужгород, Україна) olesya.stoyka@uzhnu.edu.ua

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ

У статті показано, що забезпечення якості освіти в добу цифровізації потребує від здобувача освіти і викладача відповідної цифрової компетентності. Якість освіти в контексті цифровізації розглядається як сукупність конкретних результатів навчання, до яких віднесено: певний рівень знань, умінь, навичок інтелектуального, морального, фізичного, психічного та соціального розвитку особистості, що відповідає запланованим цілям освіти, державному освітньому стандарту, потребам та очікуванням суспільства та усіх учасників освітнього процесу. Для розв'язання поставлених завдань та досягнення мети дослідження використовуються комплекс загальнонаукових методів: теоретичні: аналіз і синтез з метою визначення основних напрямів дослідження проблеми забезпечення якості освіти в контексті цифровізації професійної підготовки вчителів; емпіричні: вивчення нормативно-правової бази щодо цифровізації професійної підготовки вчителів; статистичної обробки результатів дослідження: для кількісного та якісного отримання даних. У даній статті узагальнено критерії якості професійної підготовки вчителя, зокрема: якість змісту освіти (структура і зміст освітніх програм, їх варіативність, співвідношення традиційних та інноваційних технологій навчання); форми організації освітнього процесу (якісне та кількісне співвідношення аудиторної та позааудиторної (самостійної) роботи; збалансованість освітніх програм відповідно до освітньої системи конкретного закладу освіти (стабільність, здатність адаптуватися у швидкоплинних, мінливих умовах суспільства); освітні технології, які застосовуються в освітньому процесі професійної підготовки вчителів (критерії ефективності освітніх технологій, які використовуються викладачами, визначаються їх можливістю задовольняти пізнавальну активність здобувачів освіти); гнучка система підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації викладачів на усіх рівнях; сформована цифрова компетентність викладачів і здобувачів освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, цифровізація, якість, якість освіти, якість професійної підготовки вчителя.

Olesia STOIKA,
orcid.org/0000-0002-7695-6100
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Foreign Languages Department
Uzhhorod National University
(Uzhhorod, Ukraine) olesya.stoyka@uzhnu.edu.ua

QUALITY ASSURANCE IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF TEACHER PROFESSIONAL TRAINING

In the article it is demonstrated that ensuring the quality of education in the era of digitalization requires both students and teachers to possess appropriate digital competencies. The quality of education in the context of digitalization is considered as a set of specific learning outcomes, including a certain level of knowledge, skills, intellectual, moral, physical, mental, and social development that aligns with the planned educational objectives, state educational standards, societal needs, and expectations of all participants in the educational process. To solve the tasks and achieve the goal of the research, a set of general scientific methods is used: theoretical: analysis and synthesis in order to determine the main directions of research into the problem of ensuring the quality of education in the context of digitalization of professional training of teachers; Empirical: study of the regulatory and legal framework regarding digitalization of professional training of teachers; statistical processing of research results: for quantitative and qualitative data acquisition. The criteria for the quality of teacher professional training are summarized in the article, including the quality of educational content (structure and content of educational programs, their variability, the balance between traditional and innovative teaching methods), forms of organizing the educational process (the qualitative and quantitative balance between classroom and independent study), the alignment of educational programs with the specific educational system of a particular institution (stability, adaptability in rapidly changing societal conditions), educational technologies used in teacher professional

training (criteria for the effectiveness of educational technologies used by instructors, determined by their ability to meet the cognitive activity of students), a flexible system for teacher preparation, retraining, and qualification improvement at all levels, and the development of digital competencies in both teachers and students.

Key words: professional training, digitalization, quality, education quality, quality of teacher professional training.

Постановка проблеми. Категорія «якість» займає провідне місце у системі освіти загалом і в арсеналі педагогічних понять зокрема, узагальнюючи у змісті сукупність характерних ознак, що визначають сутність конкретного об'єкта й відмінність його змістового наповнення від інших. У полі зору дослідників перебувають також категорії «якість освіти», «якість вищої освіти», «якість педагогічної освіти», при цьому доцільно констатувати розмаїття дослідницьких концепцій і наукових підходів до їх розуміння. У Законі України «Про освіту» (2019) зазначено, що якість освіти – це відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг (Закон України «Про освіту», 2019, с. 29). Проблеми дослідження якості освіти, зокрема професійної підготовки вчителя, присвятили свої праці О. Біляковська, Р. Гуревич, О. Локшина, Л. Лук'янова, Н. Мачинська, В. Осадчий, І. Соколова, Л. Хоружа та ін. Проблема цифровізації освіти, зокрема підготовки вчителя, розглядалася у працях В. Бикова, С. Литвинової, О. Ляшенко, К. Осадчої та ін. Важливого значення набуває узагальнення й систематизація проблеми якості освіти у добу цифровізації. Метою статті є розгляд питання забезпечення якості освіти в контексті цифровізації професійної підготовки вчителів у термінологічному дискурсі.

Аналіз досліджень. Для розв'язання поставлених завдань та досягнення мети дослідження використовується комплекс загальнонаукових методів: теоретичні: аналіз і синтез з метою визначення основних напрямів дослідження проблеми забезпечення якості освіти в контексті цифровізації професійної підготовки вчителів; емпіричні: вивчення нормативно-правової бази щодо цифровізації професійної підготовки вчителів; статистичної обробки результатів дослідження: для кількісного та якісного отримання даних.

Мета статті – проаналізувати забезпечення якості освіти в контексті цифровізації професійної підготовки вчителів, розглянути нормативно-правову базу цифровізації професійної підготовки вчителів та кроки, зроблені в напрямку цифрової трансформації, а також ключові фактори подальшого розвитку цифрового навчання.

На основі аналізу нормативних документів та звітів угорського уряду та Європейського Союзу,

праць угорських та вітчизняних науковців, які безпосередньо висвітлюють тему професійної підготовки вчителів, цифровізації освіти, виявити необхідні тенденції для подальшого дослідження цифровізації вищої освіти в Угорщині.

Виклад основного матеріалу. У Національній доктрині розвитку освіти підкреслено, що для всіх громадян України незалежно від національності, статі, соціального походження та майнового стану, віросповідання, місця проживання та стану здоров'я забезпечується рівний доступ до якісної освіти. Реалізація зазначеного права передбачає прозорість, наступність системи освіти всіх рівнів, гнучке врахування демографічних, соціальних, економічних змін. Якість освіти є національним пріоритетом і передумовою національної безпеки держави, додержання міжнародних норм і вимог законодавства України щодо реалізації права громадян на освіту. На забезпечення якості освіти спрямовуються матеріальні, фінансові, кадрові та наукові ресурси суспільства і держави. Висока якість освіти передбачає взаємозв'язок освіти і науки, педагогічної теорії та практики. Якість освіти визначається на основі державних стандартів освіти та оцінки громадськістю освітніх послуг. Держава постійно здійснює моніторинг якості освіти, забезпечує його прозорість, сприяє розвитку громадського контролю (Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України; Доктрина, 2002).

Академік С. Гончаренко писав, що «якість освіти – інтегральна характеристика освітнього процесу і його результатів, яка виражає міру їх відповідності поширеним у суспільстві уявленням про те, яким повинен бути названий процес і якій меті він повинен служити» (Гончаренко, 2011, с. 120–121).

У колективній праці вчених НАПН України «Енциклопедія освіти» пропонується таке тлумачення поняття «якість освіти»: «якість освіти (у перекладі з англ. – quality of education) – повна збалансована відповідність певного освітнього рівня численним потребам, цілям, умовам, затвердженим освітнім нормам і стандартам, яка встановлюється для виявлення причин порушення цієї відповідності та управління процесом поліпшення встановленої якості» (Енциклопедія освіти, 2008, с. 1017).

Важливо звернути увагу на те, що українські дослідники пропонують різні підходи до трактування поняття якості. Так, Г. Кільова зазначає, що «якість – філософська категорія, що виражає сукупність істотних ознак і особливостей, які відрізняють один предмет або явище від інших і надають йому визначеності. Якість предмета або явища, на думку дослідниці, зазвичай не зводиться до окремих його властивостей. Вона пов'язана з предметом як цілим, охоплює його повністю й невіддільна від нього. Тому поняття якості пов'язане з буттям предмета» (Кільова, 2012, с. 23). У Законі України «Про освіту» також зазначається і про якість освітньої діяльності як відповідного рівня організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг (Законі України «Про освіту», 2019, с. 30).

Узагальнюючи зазначене, сформулюємо положення, що уточнюють зміст понять «якість», «якість освіти», «якість вищої освіти». Отож, ми визначаємо такі спільні ознаки проаналізованих нами понять:

1. Якість – це єдність внутрішніх і зовнішніх властивостей особистості; що відображають зміст якості професійної підготовки фахівця, є чітко структуровані, динамічні, можуть видозмінюватися та розвиватись, відповідно до вимог та потреб суспільства.

2. Якість вищої освіти передбачає якість професійної готовності випускника закладу вищої освіти як майбутнього фахівця конкретної галузі.

3. Якість фахівця – це сукупність професійно-особистісних характеристик, що відповідають меті вищої освіти.

4. Якість освітньої системи (освітнього процесу) визначає рівень сформованості й розвиненості властивостей фахівця.

5. Якість освіти доцільно вивчати з позиції філософського, соціологічного та психолого-педагогічного підходів, що дає можливість створити змістову інтегральну характеристику цього феномену.

Одним із чинників забезпечення високої якості професійної підготовки вчителів та досягнення результативності діяльності вищої освіти є узгоджене функціонування логічно структурованої системи вищої освіти в державі. Станом на сьогодні, в Україні сформувалися протиріччя між вимогами сучасного суспільства до фахівця й реальним рівнем професійної підготовки студента у виші, що значною мірою зумовлено невідповідним ставленням держави до науково-педагогічних кадрів, що своєю чергою впливає на якість вищої освіти.

Варто зазначити, що якість вищої освіти забезпечують такі основні параметри:

- якісний показник професорського складу (рівень професійного вдосконалення прямо пропорційний системі мотивації, яка повинна бути чітко розроблена та впроваджена у кожному закладі вищої освіти);

- якість викладання (впровадження науково-педагогічними працівниками новітніх технологій у процес професійної підготовки майбутніх фахівців значною мірою залежить від дієвої системи рейтингування усіх науково-педагогічних працівників вишу, що знаходить своє відображення у морально-матеріальних засобах стимулювання викладачів);

- стан матеріально-технічної бази, лабораторного обладнання закладу й фінансового забезпечення.

Спираючись на результати аналізу нормативних документів, чинного законодавства України та Європейського Союзу, ми констатуємо, що проблема якості освіти як провідної тенденції цифровізації професійної підготовки вчителів розвивається та удосконалюється у контексті прийняття та реалізації низки документів у рамках Європейського освітнього простору. Проаналізуємо деякі з них саме з позиції проблеми актуальності якості освіти в добу цифровізації.

Вперше питання якості освіти було озвучено в 1999 році у *Болонській декларації*, де зазначалося, що держави-учасники будуть максимально сприяти європейській співпраці в галузі оцінювання якості освіти в перспективі розробки спільних критеріїв і методологій оцінювання (Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти», 1999).

2005 рік – *Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти*. Стандарти і рекомендації, які запропоновані в звіті, передбачають важливу роль для зовнішнього забезпечення якості, форми якого є різними в залежності від освітньої системи. Це можуть бути різні типи оцінювання закладу в цілому; оцінювання навчальних програм або програм з окремих предметів; акредитація на рівні навчальної дисципліни, повного курсу або закладу в цілому; а також комбінація різних типів перевірки. Загальна ефективність різних форм зовнішнього оцінювання значною мірою залежить від наявності чітко виписаної стратегії внутрішнього забезпечення якості, яка має конкретні цілі, а також від застосування освітніми закладами механізмів і методів, які забезпечують досягнення зазначених цілей.

Зовнішні агенції можуть здійснювати оцінку якості освіти з цілого ряду причин, включаючи: захист національних академічних стандартів вищої освіти; акредитацію програм та/або закладів; захист користувачів; забезпечення громадськості перевіреною інформацією (якісною і кількісною) про програми навчання та освітні заклади; вдосконалення та підвищення якості (Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, 2006).

8 липня 2009 року – Комюніке Всесвітньої конференції ЮНЕСКО з вищої освіти «Нова динаміка вищої освіти і науки для соціальної зміни і розвитку». У комюніке зазначено про розширення доступу до вищої освіти, разом з тим вища освіта повинна переслідувати одночасно цілі рівності (справедливості), відповідності і якості. Справедливість не є просто справою доступу – ціллю має бути успішна участь і завершення, одночасно забезпечуючи добробут студентів. Акцентовано увагу на тому, що організація відкритого і дистанційного навчання, сучасні інформаційно-комунікаційні технології надають можливість розширити доступ до якісної освіти, особливо, коли до відкритих освітніх ресурсів є доступ у багатьох країнах і закладах вищої освіти. Учасники конференції одноставно зійшлися на тому, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні і навчанні має великий потенціал для збільшення доступу, підвищення якості і успішності. У документі зазначено, що забезпечення якості є актуальною функцією сучасної вищої освіти, і вона має залучати всі зацікавлені сторони. Якість вимагає як створення системи забезпечення якості, так і зразків оцінювання і сприяння культурі якості в межах закладів вищої освіти. Наголошено на необхідності запровадження для сектора вищої освіти в цілому регуляторні механізми і механізми забезпечення якості. Критерії якості мають відображати загальні цілі вищої освіти, зокрема виховання у студентів кри-

тичного і незалежного мислення та здатності до навчання впродовж життя. Забезпечення якості вищої освіти вимагає визнання важливості залучення і збереження кваліфікованого, талановитого і відповідального науково-педагогічного штату (Нова динаміка вищої освіти і науки для соціальної зміни і розвитку, 2009).

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, що ухвалено на Міністерській конференції у Єрвані 14–15 травня 2015 року, зазначають: термін «забезпечення якості» вживається в цьому документі на позначення всіх видів діяльності в рамках неперервного циклу вдосконалення (забезпечення та підвищення якості). В основі усіх процесів забезпечення якості лежать дві споріднені цілі – підзвітність і підвищення якості. Разом вони формують довіру до роботи вищих навчальних закладів. Успішно впроваджена система забезпечення якості постачатиме інформацію, яка зможе забезпечити заклад вищої освіти і громадськість у належній якості діяльності навчального закладу (підзвітність), а також даватиме поради і рекомендації щодо можливих шляхів удосконалення його роботи (підвищення якості). Стандарти забезпечення якості було поділено на три частини: внутрішнє забезпечення якості; зовнішнє забезпечення якості; агенції із забезпечення якості (Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, 2015).

У Концепції забезпечення якості вищої освіти України зазначено, що Україна також вибудовує свою систему якості, яка своїм корінням сягає в радянське минуле, коли контроль над якістю освіти здійснювався адміністративно-командними методами. Це можна пояснити так, що споживачем послуг освіти в тій системі була держава. Відтак, в українській системі освіти логічно побудовані ті елементи, які були створені за умов адміністративного управління (за радянських часів) – тобто формальні процеси і процедури.

Таблиця 1

Відмінності у формуванні української та європейської систем забезпечення якості освіти

Українська система забезпечення якості вищої освіти	Європейська система забезпечення якості вищої освіти
Умови розвитку	
Адміністративно-командна система	Свобода вибору в умовах ринку
Основний споживач освіти	
Державний механізм	Студент, роботодавець
Накопичено суспільством	
Навички та вміння пристосовуватися до вимог влади, розподіляти на свою користь бюджетні кошти	Навички та вміння висувати вимоги до якості освіти

Джерело: сформовано на основі даних [4]

Європейська система освіти – навпаки, формувалася в умовах природного вибору, коли вимоги до якості освіти висувалися безпосередніми споживачами освітніх послуг – галузями, роботодавцями, студентами (Концепція забезпечення якості вищої освіти України, 2014).

Концепція забезпечення якості містить виокремлені відмінності у формуванні української та європейської систем забезпечення якості освіти, які подано нами у таблиці 1.

Спируючись на визначені відмінності, ми можемо прокоментувати низьку ефективність якості освіти вітчизняних закладів вищої освіти. Оскільки в Україні тривалий час не бралися до уваги потреби і права усіх учасників освітнього процесу, домінували застарілі принципи адміністрування освітньої системи, ми можемо констатувати наявність таких негативних явищ у системі оцінювання якості освіти.

1. Відсутність зв'язків між продуктивністю закладу вищої освіти та обсягами ресурсів, отриманих ним від держави, що пов'язано з відсутністю мотивації студентів, викладачів, роботодавців, урядових та неурядових організацій до підвищення якості освіти.

2. Національна система забезпечення якості ґрунтується на спотвореній і застарілій «системі цінностей» щодо показників якості; тому моніторинг розвитку системи освіти не відповідає цілям підвищення якості.

3. У вітчизняній освіті відсутня повна та послідовна система забезпечення якості, яку можна прирівняти до європейських стандартів. Не розроблено систему процедур стратегічного планування розвитку університетів, а також реальної мети для підвищення рівня освіти.

4. Система забезпечення якості в Україні, спрямована не на допомогу закладам вищої освіти розвиватися в напрямку високої якості, а на контроль, тиск і покарання тих, які не відповідають встановленим критеріям.

5. Існуючі процедури забезпечення якості не є прозорими ані для самих учасників, ані для зовнішнього спостерігача (суспільство, промисловість, міжнародні експерти тощо).

6. Існує надмірна кількість органів, що контролюють якість освіти. Їх неузгоджені дії і велика кількість процедур оцінок якості освіти призводять до знецінення відповідних процедур і зниження мотивації закладів вищої освіти до повноцінної участі в них.

7. Дані про освітні процеси, заявлені в різних звітах, у своїй більшості є надлишковими, недоречними і такими, що швидко застарівають.

Крім того, їх статистична природа не може відображати реальну якість системи вищої освіти, заслуги і досягнення.

8. Всі зацікавлені в системі забезпечення якості залежать від державної влади (тобто створені і фінансовані державою), до їх діяльності немає достатньої довіри із-за неможливості об'єктивних рішень та дій з їх боку.

9. Управління системою освітніх установ здійснюється в реальному часі жорстко централізованою адміністративно-командною системою, у якій практично немає місця для діяльності ЗВО відповідно до їх власних планів та цілей. Діяльність персоналу закладу вищої освіти пов'язана із надзвичайно високим обсягом бюрократії, оскільки офіційне звітування про «результати» стає більш важливим, ніж самі досягнення.

10. Усі учасники освітнього процесу не мають влади в національній системі забезпечення якості і не мають правових засобів впливати на будь-які рішення в рамках системи вищої освіти. Повна відсутність часу не дозволяє думати про якість результатів, перебуваючи в безперервному процесі звітності.

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки містить низку проблемних, суперечливих моментів, які мають значний вплив на якість освіти загалом, і на якість вищої освіти зокрема:

- невідповідність змісту та якості вищої освіти актуальним потребам суспільства та національної економіки, низька інтенсивність взаємодії з наукою та бізнесом;
- невизначеність довгострокових пріоритетів, відсутність стратегії соціально-економічного розвитку України, відсутність чітко виражених пріоритетів державної економічної політики;
- низька інтенсивність співпраці закладів вищої освіти з бізнесом, органами місцевого самоврядування, об'єднаними територіальними громадами як замовниками освітніх послуг;
- розрив між системою вищої освіти та ринком праці (невідповідність змісту освіти вимогам роботодавців, недостатня участь зацікавлених сторін у створенні та удосконаленні переліку компетентностей, освітніх програм, недостатня забезпеченість базами для виробничої практики студентів тощо);
- брак попиту з боку національної економіки на фахівців найбільш перспективних на ринку праці розвинутих країн у найближчому майбутньому спеціальностей (у першу чергу – інженерно-технічні фахівці, науковці-дослідники) через її сировинну спрямованість;

- низький рівень взаємодії освітніх і наукових установ у здійсненні освітньої, наукової та інноваційної діяльності;
- консерватизм ЗВО при формуванні освітніх програм;
- невідповідність галузевих стандартів, кваліфікаційних вимог потребам сучасності;
- недостатня підготовленість громадськості до участі у формуванні стандартів і програм навчання;
- відсутність механізмів зворотного зв'язку між роботодавцями, студентами, ЗВО, іншими зацікавленими особами та моніторингу зайнятості випускників;
- формальний підхід до внутрішнього забезпечення якості освіти;
- подекуди імітація академічної успішності у ЗВО для збереження штатного розпису, прив'язаного до кількості студентів;
- недостатня розвиненість культури академічної доброчесності;
- низька конкурентоспроможність української вищої освіти на світовому освітньому ринку.

I. Малицька акцентує увагу на доцільності та важливості використання таких освітніх платформ (Малицька, 2021, с. 66):

- Twinning (<https://www.etwinning.net/en/pub/community.htm>) – підтримує спілкування вчителів, обмін освітніми ресурсами, досвідом викладання, проведення освітніх проєктів, розвиваючи професійні навички;
- SALTO-YOUTH (<https://www.salto-youth.net/about/>) мережа з семи ресурсних центрів, надає неформальні навчальні ресурси для молодих працівників та молодіжних лідерів, організовує навчальні заходи для підтримки організацій та національних агентств в рамках програми Erasmus+ Youth та European Solidarity Corps;
- Європейська платформа Learning Corner надає доступ до навчальних матеріалів, інтерактивних книг, онлайн-ігор для учнів усіх вікових груп з метою ознайомлення з діяльністю ЄС (https://europa.eu/learningcorner/home_en);
- EU CodeWeek (<https://codeweek.eu/>) – ініціатива, підтримана Європейською Комісією, що спрямована на формування та удосконалення навичок з програмування, обчислювального мислення, підвищення рівня цифрової грамотності усіх учасників освітнього процесу.

Цифровізація освіти має значний вплив на традиційну систему освіти, змінюючи її та формуючи її нову якість. Це проявляється в таких аспектах: збільшення кількості віртуальних освітніх платформ; багаторазове й багатоцільове використання

того самого електронного ресурсу в освітньому процесі; впровадження нових освітніх технологій і цифрових освітніх платформ, що надають освітні послуги (Андреева, 2023, с. 7–9).

Висновки. Таким чином, здійснений аналіз дає всі підстави констатувати, що цифровізація професійної підготовки вчителів, безумовно, буде мати значний вплив на якість освіти загалом і на якість професійної підготовки зокрема. Рівень професійної підготовки вчителів до використання в освітньому процесі інформаційних технологій впливає на розвиток інформаційно-комунікативних компетентностей здобувачів освіти, що дає всі підстави стверджувати, що цифрова освіта стає одним з головних напрямів розвитку систем освіти. Аналіз нормативно-правової бази дає підстави визнати важливість і необхідність підвищення рівня таких компетентностей громадян Європи, що особливо загострилося під час пандемії COVID-19. Європейська Комісія з питань освіти, приділяючи особливу увагу освітній сфері, надає фінансову допомогу у підтримці доступних, безкоштовних освітніх онлайн-ресурсів, які мають можливість застосовувати у своїй професійній діяльності педагоги України.

Якість освіти в контексті цифровізації ми трактуємо як сукупність істотних властивостей і конкретних результатів навчання, до яких відносимо: певний рівень знань, умінь, навичок інтелектуального, морального, фізичного, психічного та соціального розвитку особистості, що відповідає запланованим цілям освіти, державному освітньому стандарту, потребам та очікуванням суспільства та усіх учасників освітнього процесу. Якість в добу цифровізації безсумнівно потребує від здобувача освіти і викладача відповідної цифрової компетентності. Узагальнено критерії якості професійної підготовки вчителя, зокрема: якість змісту освіти (структура і зміст освітніх програм, їх варіативність, співвідношення традиційних та інноваційних технологій навчання); форми організації освітнього процесу (якісне та кількісне співвідношення аудиторної та позааудиторної (самостійної) роботи; реалізація цілей навчання і виховання (відповідність отриманих результатів цілям та місії освітніх програм, визначених на основі державних стандартів професійної підготовки вчителів); сформована цифрова компетентність викладачів і здобувачів освіти.

Оскільки питання забезпечення якості освіти в контексті цифровізації професійної підготовки вчителів вивчене недостатньо, подальше дослідження обраної проблеми є актуальним і своєчасним та сприятиме запозиченню всіх сучасних позитивних тенденцій в освітній простір України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева Н. Особенности цифровизации та евроинтеграции фахової передвищої освіти в Україні. *Интеграция экономической освіти, науки и практики с европейским образовательным пространством: опыт и перспективы* : материалы Междунар. науч.-практ. вебинара, Ломжа-Хмельницкий, 25.04.2023 г. / за науч. ред. И. Жуховский, З. Шарлович. Ломжа : MANS w Łomży, 2023. С. 7–9. URL: https://mans.edu.pl/fcp/iOEUFzs9BjEkLTg1Y1BSe0N_YAVTHwIIOgIaTAIABCRvRQMEOjBBaHICPXNtSBk6PjIyBV4RBDYnD1cYTk8cOjYCEg/2/public/wydawnictwa/zbior_prac_naukowych_25042023.pdf (дата звернення: 13.07.2023).
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник : 2-ге вид., переробл. та допов. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
3. Кільова Г. О. Якість освіти як ключова категорія менеджменту освіти. *Освіта та педагогічна наука*. 2012. № 5–6. С. 22–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OsDon_2012_5-6_5 (дата звернення: 12.07.2023).
4. Концепція забезпечення якості вищої освіти України : за результатами проекту Tempus “TRUST” «Національна система забезпечення якості і взаємної довіри в системі вищої освіти України» (“Towards Trust in Quality Assurance System” № 516935-TEMPUS1-2011-1-FITEMPUS-SMGR, 15.10.2011–14.10.2014). 2014. URL: http://www.cs.jyu.fi/ai/QA_Concept.pdf (дата звернення: 15.07.2023).
5. Малицька І. Цифрова освіта країн європейського союзу під час пандемії COVID-19. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 27–28 травня 2021 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. І. Локшиної. Тернопіль : Крок, 2021. 322 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/Comparative_2021_w.pdf (дата звернення: 15.07.2023).
6. Новая динамика вищої освіти і науки для соціальної зміни і розвитку. *Всесвітня конференція з вищої освіти – 2009. ЮНЕСКО*; Комюніке (Париж, 5–8 липня 2009 року), Міжнародний документ від 08.07.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_011#Text (дата звернення: 12.07.2023).
7. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України; Доктрина від 17.04.2002 № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> (дата звернення: 12.07.2023).
8. Про освіту : Закон України від 16.07.2019 р. № 10-p/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 12.07.2023).
9. Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти» : Європейський Союз; Декларація, Міжнародний документ від 19.06.1999. 1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_525#Text (дата звернення: 15.07.2023).
10. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Київ : Ленвіт, 2006. 35 с. URL: https://osvita.kpi.ua/files/downloads/Standart_EPVO.pdf (дата звернення: 13.07.2023).
11. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. 2015. 22 с. URL: <https://tinyurl.com/yh9vxuww> (дата звернення: 12.07.2023).
12. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. Київ : МОН України, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення: 13.07.2023).
13. Erasmus+ for schools. *School Education Gateway : Europe's online platform for school education*. URL: <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/index.htm> (дата звернення: 13.07.2023).

REFERENCES

1. Andreieva, N. (2023). Osoblyvosti tsyfrovizatsii ta yevrointehratsii fakhovoi peredvyshchoi osvity v Ukraini [Peculiarities of digitization and European integration of vocational pre-higher education in Ukraine]. *Integration of economic education, science and practice with the European educational space: experience and perspectives*, Lomza, 7-9. https://mans.edu.pl/fcp/iOEUFzs9BjEkLTg1Y1BSe0N_YAVTHwIIOgIaTAIABCRvRQMEOjBBaHICPXNtSBk6PjIyBV4RBDYnD1cYTk8cOjYCEg/2/public/wydawnictwa/zbior_prac_naukowych_25042023.pdf [in Ukrainian].
2. Honcharenko, S. U. (2011). Ukrainyskiy pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary], 120–121. [in Ukrainian].
3. Kilova, H. O. (2012). Yakist osvity yak kliuchova katehoriia menedzhmentu osvity [Quality of education as a key category of education management]. *Education and pedagogical science*, 5–6, 22–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/OsDon_2012_5-6_5 [in Ukrainian].
4. Kontseptsiiia zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity Ukrainy : za rezultatamy proiektu Tempus “TRUST” «Natsionalna sistema zabezpechennia yakosti i vzaiemnoi dovery v systemi vyshchoi osvity Ukrainy» [The concept of quality assurance of higher education of Ukraine: based on the results of the Tempus "TRUST" project «National system of quality assurance and mutual trust in the system of higher education of Ukraine»]. (2014). http://www.cs.jyu.fi/ai/QA_Concept.pdf [in Ukrainian].
5. Malyska, I. (2021). Tsyfrova osvita krain yevropeiskoho soiuzu pid chas pandemii COVID-19 [Digital education of the countries of the European Union during the COVID-19 pandemic]. Lokshyna O.I. (Ed). *Pedagogical comparative studies and international education – 2021: innovations in education in the context of Europeanization and globalization*. Ternopil : Step, 66. https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/Comparative_2021_w.pdf [in Ukrainian].
6. Nova dynamika vyshchoi osvity i nauky dlia sotsialnoi zminy i rozvytku. Vsesvitnia konferentsiia z vyshchoi osvity – 2009. YuNESKO; Komuniike (Paryzh, 5-8 lypnia 2009 roku) [New dynamics of higher education and science for social change and development. World Conference on Higher Education – 2009. UNESCO; Communiqué (Paris, July 5-8, 2009)]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_011#Text [in Ukrainian].

-
7. Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku osvity: Ukaz Prezydenta Ukrainy [On the National Doctrine of Education Development: Decree of the President of Ukraine]. (2002). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> [in Ukrainian].
 8. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 16.07.2019 r. № 10-r/2019 [On education: Law of Ukraine dated July 16, 2019 No. 10-r/2019] (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
 9. Spilna deklaratsiia ministriv osvity Yevropy «Ievropeyskyi prostir u sferi vyshchoi osvity» [Joint declaration of the ministers of education of Europe «European space in the field of higher education»]. (1999). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_525#Text [in Ukrainian].
 10. Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity [Standards and recommendations for quality assurance in the European area of higher education]. (2006). https://osvita.kpi.ua/files/downloads/Standart_EPVO.pdf [in Ukrainian].
 11. Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity [Standards and recommendations for quality assurance in the European area of higher education]. (2015). <https://tinyurl.com/yh9vxyyw> [in Ukrainian].
 12. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021-2031 roky [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021–2031] (2020). Ministry of education and science of Ukraine. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> [in Ukrainian].
 13. Erasmus+ for schools. *School Education Gateway : Europe's online platform for school education*. <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/index.htm>